

Mišljenje odgojitelja o odgojiteljskoj profesiji

Roža, Martina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:866805>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Martina Roža

MIŠLJENJE ODGOJITELJA O ODGOJITELJSKOJ PROFESIJI

Završni rad

Čakovec, rujan 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Martina Roža

MIŠLJENJE ODGOJITELJA O ODGOJITELJSKOJ PROFESIJI

Završni rad

Mentor rada:

izv. prof. dr.sc. Adrijana Višnjić-Jevtić

Čakovec, rujan 2024.

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Izjavljujem da sam samostalno napisala završni rad *Mišljenje odgojitelja o odgojiteljskoj profesiji* te da sam jedini autor, pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Andrijane Višnjić Jeftić. Podaci istraživanja, teorije i ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima jasno su označeni kao takvi te su adekvatno navedeni u popisu literature.

Ime i prezime: Martina Roža

Mjesto i datum: Čakovec,

ZAHVALA

Zahvaljujem inspirativnoj, ambicioznoj, profesionalnoj i autentičnoj mentorici izv.prof.dr.sc. Adrijani Višnjić- Jevtić na prihvaćanju mentorstva i podršku tijekom pisanja rada. U mene ste satkali dio svog stvaranja i time me učinili ponosnom studenticom smjera ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Hvala Vam od srca!

Zahvaljujem svojim prijateljicama, koje su mi za vrijeme studiranja i kasnije bile podrška i vjetar u leđa. Cure, hvala vam!

Zahvaljujem dragom prijatelju H.N. koji je za vrijeme ovog studentskog putovanja, a i ranije bio uvijek od velike pomoći, i moja podrška. Zauvijek ću biti zahvalna jer te imam u svom životu.

Zahvalila bih i svojoj najboljoj prijateljici. O snažila si me u svakom smislu, potaknula si me da upišem ovaj fakultet i ohrabivala me putem. Hvala ti od srca jer postojiš!

I jedno veliko hvala, uputila bih svojoj obitelji!

Sadržaj

Uvod	1
1. Odgojitelj djece rane i predškolske dobi.....	2
1.1. Obrazovanje odgojitelja.....	3
1.2. Kompetencije odgojitelja	4
2. Odgojiteljska profesija.....	6
2.1. Profesija	7
2.2. Profesionalni identitet odgojitelja.....	8
2.3. Profesionalna etika odgojitelja	10
2.4. Profesionalno udruživanje odgojitelja	11
2.5. Društveni status odgojitelja.....	12
3. Metodologija istraživanja	13
3.1. Cilj istraživanja	13
3.2. Uzorak i postupak istraživanja	13
4. Rezultati i rasprava	15
5. Zaključak	17
PRILOG- INTERVJU ODGOJITELJI (RH).....	20

SAŽETAK

Ovaj rad bavi se analizom ključnih aspekata odgojiteljske profesije kroz teorijski i empirijski pristup. U teorijskom dijelu rada naglasak je stavljen na značaj kontinuiranog profesionalnog razvoja, etičkog ponašanja i uloge profesionalnih organizacija u unapređenju odgojno-obrazovnog procesa. Također, ističe se važnost društvenog statusa odgojitelja, uloge emocija i osobnih uvjerenja u njihovu profesionalnom ponašanju te priroda profesije koja se neprestano razvija uz čimbenike koji doprinose tom razvoju i priznanju. Empirijski dio rada obuhvaća kvalitativno istraživanje provedeno među trima odgojiteljima različitog radnog staža metodom polustrukturiranog intervjua. Fokus rada u cjelini dominantno je usmjeren mišljenjima odgojitelja o njihovoj profesiji, stavovima o profesionalnom razvoju i primjeni tih elemenata u njihovu radu. Rezultati istraživanja prikazuju stavove odgojitelja o navedenim temama.

ključne riječi: odgojitelji, odgojiteljska profesija, profesionalni razvoj

SUMMARY

This paper deals with the analysis of key aspects of the teaching profession through a theoretical and empirical approach. In the theoretical part of the paper, the emphasis is on the importance of continuous professional development, ethical behavior and the role of professional organizations in improving the educational process. It also emphasizes the importance of social status of educators, the role of emotions and personal beliefs in their professional behavior, and the nature of the profession that is constantly developing in terms of factors that contribute to this development and recognition. The empirical part of the paper includes a qualitative research conducted among three educators of different years of service by means of the semi-structured interview method. The main focus of the paper is on educators' opinions about their profession that are in turn based on experiences, attitudes about professional development and the application of these elements in their work. The results of the research show the views of educators on the mentioned topics.

key words: educatorss, educator profession, professional developmen

Uvod

Ovaj rad istražuje stavove odgojitelja prema vlastitoj profesiji. Budući da su odgojitelji stručno osposobljeni za rad s djecom, izuzetno je važno kako oni doživljavaju svoj rad u odgojno-obrazovnoj ustanovi, kako se odnose prema svojim dužnostima i na koji način profesionalno djeluju u različitim situacijama. U radu s djecom, odgojitelji su odgovorni za stalno unaprjeđivanje svojih kompetencija.

Pretpostavka je, da odgojitelji svoj poziv shvaćaju ozbiljno i usmjereni su na djetetovu dobrobit. Tijekom inicijalnog obrazovanja, i profesionalnog razvoja odgojitelji stječu znanje i vještine koje implementiraju u daljnjem svom razvoju. Analizirajući odrednice profesije, potrebno je razmotriti i društveni status odgajateljskog zanimanja. Društveni status odgojitelja nije zadovoljavajući ponajviše jer se na vrtiće gleda još uvijek kao na čuvališta, što vrtić u današnje vrijeme nikako nije.

Odgojitelji su oni koji svojim djelovanjem mogu doprinijeti profesionalizaciji odgojiteljstva, stoga je opravdano istražiti mišljenje odgojitelja o svojoj profesiji . U teorijskom dijelu rada, analizira se važnost obrazovanja i bitnih kompetencija u radu odgojitelja, dok se u empirijskom daju rezultati provedenog istraživanja.

1. Odgojitelj djece rane i predškolske dobi

Odgojitelj je stručno osposobljena osoba za rad s djecom, koja preuzima sveukupnu brigu o djetetu za vrijeme njegovog boravka u prostoru odgojno obrazovne ustanove (Državni pedagoški standard, 2008). Njegovo je zvanje usmjereno na emocionalnu, socijalnu i tjelesnu dobrobit djeteta. Odgojiteljeva dužnost u odgojno-obrazovnoj ustanovi jest djeci biti kvalitetan model, primjer u kojeg se dijete može ugledati. Nepobitna činjenica koja je nadasve važna u odgajanju djece jest ljubav prema djeci. Odgojitelj u svom poslu ostvaruje pozitivnu okolinu i reakciju djece ukoliko je siguran u znanje koje posjeduje, svoje kvalitete i stečeno iskustvo.

Odgojiteljska odgovornost vrlo je važna, odgojitelj je voditelj i organizator odgojno-obrazovnog procesa, poznaje didaktiku, pedagogiju i metodiku u kojima je sustavno ljudsko iskustvo u vještini odgajanja i obrazovanja. Posao odgojitelja također podrazumijeva izradu godišnjeg plana i programa rada i kurikuluma, planiranje i pripremu adekvatnih poticaja za rad s djecom, realizira individualan i grupni pristup, vrednuje vlastiti rad kao i rad ustanove u kojoj radi. S obzirom da odgojitelj nosi ulogu svestrane osobe, važno je da adekvatno osmisli prostorno-materijalno okruženje za djecu gledajući njihove interese i potrebe. Daleko najvažnija uloga jest postupno promatranje djeteta i aktivnosti kojom se bavi, jer se upravo na takav način približava djeci i ostvaruje njihove potrebe(Bognar i Matijević,2002).

Uloga odgojitelja očituje se i u stvaranju uvjeta za razvoj socijalne kompetencije djece(Katz i McClellan, 2005). Kvaliteti procesa doprinose odgojitelji koji su i sami socijalno kompetentni. U svom radu, odgojitelj njeguje pristup usmjeren na dijete (Višnjić-Jevtić i Bogatić, 2024). To znači da odgojitelj prihvaća dijete kakvim ono je, daje mu prostora i vremena za napredak, surađuje s roditeljima i brine za sigurnost. U suštini, biti odgojitelj nije samo posao. Zvanje je to koje u srži svoje profesionalnosti iziskuje neprestan rad na sebi, zahtijeva stručnu osposobljenost, a osim toga teži odgovornošću prema djeci i osmišljavanju adekvatnih i za djecu primjerenih poticaja za njihov razvoj.

1.1. Obrazovanje odgojitelja

Zanimanje odgojitelja može obavljati osoba koja je stekla višu stručnu spremu prema ranijim propisima, kao i ona koja je završila preddiplomski i/ili diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij (Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju, 2022). Kroz povijest, ono što danas nazivamo odgojiteljem imalo je različite nazive, poput *zabavišne učiteljice*, *nastavnice male škole* ili *zabavilje* (Mendeš, 2015). U suvremenom dobu, ova profesija nosi naziv *sveučilišni prvostupnik/prvostupnica (baccalaureus/baccalaurea) ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*.

U razdoblju od 1945. do 1950. godine, obrazovanje odgojitelja uglavnom se provodilo putem tečajeva. Godine 1949, uvedena je Uredba o školama za odgojitelje, što je podrazumijevalo obrazovanje u trajanju od četiri godine. Obrazovanje odgojitelja danas, evoluiralo je u trogodišnji i petogodišnji studij koji nudi mogućnost stapanja teorije s praksom, dinamično usvajanje znanja, i mogućnosti napredovanja u svrhu poboljšanja u odgojno obrazovnom procesu učenja.

Šagud (2011) navodi kako je aktualizacija obrazovanja odgojitelja temelj budućeg profesionalnog razvoja. Za postizanje kompetencija važno je inicijalno obrazovanje. Inicijalno obrazovanje usmjereno na odgojitelje podrazumijeva teorijska znanja, odrađivanje stručno pedagoške prakse, metodičke pripreme i provedbu aktivnosti.

Velika važnost pridaje se visokim učilištima jer su upravo ona temelj inicijalne faze razvoja. Nužno je da inicijalna priprema odgojitelja bude dinamična, povezuje stečeno teorijsko i praktično znanje i da se sukladno tome djeluje. Inicijalno obrazovanje koje se odvija na fakultetu i kojim se stječu potrebne kompetencije tek su prva stepenica na putu profesionalnog razvoja odgojitelja, koja im omogućuje ulazak u odgojno-obrazovnu praksu.

Vrlo je bitno istaknuti kako se kod provedbe inicijalnog obrazovanja ponekad ne razvijaju kompetencije koje će studentima koristiti u daljnjem, budućem radu. To se odnosi na prilagodbu uvjeta, snalaženje u određenim kompleksnijim situacijama, izazovima sa kojima će se susretati i tome slično. Izostanak navedenih kompetencija u provedbi inicijalnog obrazovanja može predstavljati izazov u budućem radu odgojitelja početnika.

1.2 Kompetencije odgojitelja

Kompetencija je priznata stručnost i sposobnost pojedinca (Anić,2013). Sukladno tome kompetencije odgojitelja podrazumijevaju odgojiteljevu spremnost i stručnost pri obavljanju svoje djelatnosti u radu s djecom i šire. Mijatović (2000), u Leksikonu temeljnih pedagoških pojmova navodi “kompetenciju kao osobnu sposobnost da se čini, izvodi, upravlja ili djeluje na osnovi određenog znanja, umijeća i sposobnosti, što osoba može dokazati na formalni ili neformalan način”. U okviru kompetencija odgojno obrazovnih djelatnika važna je i osobnost pojedinca, u ovom slučaju odgojitelja.

Pojedinac koji razumije svoja znanja, i sposobnosti koja mu daju osjećaj moći i zadovoljstva u radu , može se nazvati kompetentnim odgojiteljem (Žižak,1997). Kompetencije uključuju vještine, vrijednosti i znanja koje omogućavaju profesionalan rad s djecom. Važno je da odgojiteljski okvir kompetencija bude podložan promjenama, uključuje različite perspektive i načine učenja. Razvoj profesionalnih kompetencija ne može se temeljiti na tradicionalnom pristupu koji uključuje naučene i uvježbane procese učenja.

Osim znanja i vještina profesionalne kompetencije podrazumijevaju i osobnost odgojitelja. U širem smislu znanja obuhvaćaju i odnose se na teorijska i činjenična kao i povezivanje istih. Također, važan dio profesionalnih kompetencija su samostalnost i odgovornost, koja obuhvaćaju primjenu prethodno navedenih znanja i vještina te su itekako važne u odgoju i obrazovanju. Osim bazičnih kompetencija, od velike su važnosti ključne kompetencije usmjerene na cjeloživotno učenje. Posljedično, kompetencije za cjeloživotno učenje željeni su ishod odgojno-obrazovne prakse u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. Ključne kompetencije jesu:

- Komunikacija na materinskom jeziku
- Komunikacija na stranim jezicima
- Matematička kompetencija i osnove kompetencije u prirodoslovlju
- Digitalna kompetencija
- Učiti kako učiti
- Socijalna i građanska kompetencija
- Inicijativnost i poduzetnost
- Kulturna svijest i izražavanje

(Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje 2015).

Svrha donošenja ključnih kompetencija služi kao orijentir odgojiteljima u odgojno-obrazovnoj ustanovi. Osiguranje uvjeta za razvoj istih utječe na rad s djecom, ali istovremeno doprinose profesionalnom razvoju samih profesionalaca.

2. Odgojiteljska profesija

Fatović (2016) navodi kako se odgojiteljsko zanimanje ne može zvati profesijom. Razlog tomu su uvjeti kao izostanak etičkog kodeksa koji istu ne čine profesijom. Na doživljaj odgojiteljske profesije utječu roditelji, šira javnost, i odgojno obrazovna politika. Često se u ustanovama u kojima borave djeca promišlja kao o servisu roditelja. Činjenica kako osim predškole, rani i predškolski odgoj ne pripada obveznom sustavu odgoja i obrazovanja dodatno narušava važnost odgojiteljske profesije.

Autonomija, koja je bitan dio odgojitelja kao i odgojiteljske struke stagnira i postaje upitna zbog nedefinirane baze znanja, koja utječe i dovodi na uplitanje nestručnjaka. Odgovor tomu jest kasniji postanak ranog i predškolskog odgoja kao dio sustava odgoja i obrazovanja godine 1970. Zadaća odgojitelja usmjerena je na djetetove potrebe i prilagođavanje adekvatnih sadržaja, a kako bi to bilo omogućeno odgojitelj kontinuirano mora stjecati nova znanja, profesionalno se razvijati i za to imati kvalitetnu naobrazbu. Jedan od razloga zanemarivanje odgojiteljske struke jest i odbijanje vrednovanja diplomskog studija od strane osnivača ustanova. Odgojiteljsku struku ne čini samo trogodišnje obrazovanje na fakultetu, u to ulaze i druge odrednice stoga je i diplomski studij bitan u ostvarivanju cjeloživotnog učenja i poimanja profesionalizma.

Odgojiteljska profesija jačala je tijekom godina, prvenstveno zbog akademskog obrazovanja, a uz to nepobitna karakteristika jest već spomenuto cjeloživotno učenje, koje odgojiteljima nudi mogućnosti za promjenom. Prelazak zanimanja u profesiju sadrži određene elemente kojima se profesija u ovom slučaju odgojiteljska mora voditi. Strukturalni elementi svake, pa i odgojiteljske profesije su:

- Stupanj razvijenosti osnovnih tehnika i teorija koje čine sistematski zaokruženu cjelinu i temelj su za profesionalno djelovanje
- Stupanj monopola za ekspertizu
- Stupanj prepoznatljivosti profesije u javnosti
- Stupanj organiziranosti profesije (Mendeš,2018).

Kako bi se odgojiteljska profesija unaprijedila, diplomski studij ranog i predškolskog odgoja bavi se unaprjeđenjem na način pokretanja istraživačkih projekata, čiji je cilj poboljšanje profesije. Odgojitelji su ključ za jačanje društvenog statusa profesije. Unatoč tome što je profesionalna etika jedan od elemenata profesionalizma, u odgojiteljskoj profesiji etički kodeks

ne postoji. Odgojitelji bi se trebali zauzeti kako bi se donio etički kodeks, jer su upravo oni temelj svoje profesije (Višnjić Jevtić, 2011).

2.1. Profesija

Mendeš (2018) pojam profesije navodi kao zanimanje, posao koji osoba obavlja. Domović (2011) objašnjava profesiju kao “ *zanimanje koje nastoji samo sebe regulirati tako da razvija konsenzus među članovima o tome što trebaju znati i sustav licenciranja koji osigurava primjenu tih znanja te poštivanje etičkog kodeksa*”. Također, ista autorica navodi kako je neizostavan čimbenik profesije ekspertnost je ona temelj za ostvarivanje autonomije . Medicina i pravo smatrale su se dugi niz godina jedinim pravim profesijama, zbog utjecaja i moći koju struke imaju.

Kako bi se bolje razumjela profesija , bilo je potrebno proučiti djelovanje rada i djelovanje pripadnika pravne i medicinske struke, pa se na temelju tog proučavanja moglo do kraja definirati što je profesija i koje su najbitnije karakteristike iste. Unazad pedeset godina istaknute su mnogobrojne definicije profesije koje služe u svrhu procjene drugačijih struka, s time da i dalje ne postoji unisona definicija.

Za ostvarivanje profesionalne autonomije, koja je usko povezana procesom koji omogućava rad članovima profesije, i kontrolom obrazovanja, važan čimbenik je ekspertnost (Shon,2006). Ekspertnost uključuje znanje i vještine koje su ključne za profesionalnu autonomiju i zadovoljavanje profesionalnih standarada. Kako bi se očuvala profesija važna je kontrola znanja i vještina koja se provodi selekcijom pri upisu na studij, provjerom znanja po završetku školovanja, te radom uz mentorstvo iskusnog profesionalca (pripravništvo) koja naposljetku vode do ulaska u profesiju.

Profesionalno djelovanje, određuje etički kodeks koji nosi profesionalne odrednice, načela kojih se treba pridržavati u vremenu rada, a nužno je da provođenje istog reguliraju pripadnici profesije. Pri raščlambi i opisu profesija uloga se pridaje socijalnom, društvenom i političkom utjecaju. Za evoluciju znanja i metoda glavna stavka pridaje se odgovornosti pri razvoju profesije.

Sposobnost, odgovornost i briga sastavnice su koje pripadnik profesije i svom profesionalnom razvoju mora posjedovati kako bi se u nastavku svog rada mogli što više oplemenjivati novim znanjima, i biti u toku s novim mogućnostima i naobrazbom. (Hoyle,1995 i John, 2008, prema Domović, 2011) navode osnovne odlike profesije a to su:

- Profesija je društveno vrijedan i bitan posao za razvoj socijalnih i ljudskih vrijednosti
- Funkcija ostvarivanja profesije teži visokom razinom određenih znanja i vještina, dok prikupljanje podataka i teorija utječe i temelj je profesionalnom znanju koje je sačinjeno empirijskim metodama
- Za rješavanje različitih problemskih situacija potrebno je poimanje znanja i vještina koje se ne koriste samo u svakodnevnoj, i ustaljenoj praksi
- Dug period školovanja i usvajanje vještina bitnih u praksi a koje započinju na sveučilištu rezultira ovladavanjem profesionalnog znanja
- Prihvatanjem profesionalnih vrijednosti, kulture i simbola kojima kultura komunicira, omogućavanje socijalizacije sastavljeni su programi obrazovanja
- Vrijednosti se baziraju u svrhu dobrobiti klijenata od strane članova profesije
- Rukovođenje podrazumijeva određivanje profesionalne prakse, i definiranje profesionalne vrijednosti koje su uređene etičkim kodeksom
- Profesionalci imaju autonomiju slobode u skladu dogovorene prakse
- Zbog specifičnosti profesionalne prakse, određene profesije ostvaruju utjecaj na relevantnost politike, kao i autonomni stupanj u odnosu na državu
- Nužno je da pripadnici profesije teže predanošću i usavršavanju znanja i vještina
- Dug period naobrazbe, profesionalna odgovornost i djelovanje u svrhu dobrobiti klijenata treba biti povlašteno visokom plaćom i statusom

Prema gore navedenim karakteristikama dalo bi se zaključiti kako svaka profesija posjeduje političku i socijalnu važnost i moć. Profesija, osim što ima i može koristiti socijalnu i političku moć, također postoji s ciljem zaštite pripadnika profesije i njenih korisnika. Kako bi se pojedinca moglo nazvati profesionalcem, vrlo je bitno da se percipira pojam “brige o profesiji”. Tu inačicu morali bi dijeliti svi pripadnici profesije kako bi se unaprijedila praksa i proširile perspektive i na druge odrednice (Kerr,2000).

2.2. Profesionalni identitet odgojitelja

Identitet podrazumijeva načine shvaćanja profesije u društvu, pa tako i osobne uloge pojedinca unutar svog zvanja, ili profesije, ističe (Domović,2011). U ovom slučaju, profesionalni identitet usmjeren je na odgojitelja, što podrazumijeva odgojiteljsko osobno

stajalište o profesiji kojom se bavi. Kako bi se profesionalne uloge odgojitelja bolje shvatile od velike je važnosti prepoznati profesionalni identitet, kako isti nastaje i koje su odrednice profesionalnog identiteta odgojitelja. (Vizek Vidović, 2011). Identitet evoluirao, mijenja se, nanovo se izgrađuje a u svojoj srži usko je povezan s aspektima društva, vremena i odnosa. Profesionalni identitet može se oplemeniti u nekoliko bitnih područja kao što su mnogostrukost identiteta, paralelizam identiteta te faza napredovanja i društvena priroda identiteta. U odnosu na pripadnike drugih profesija, odgojiteljev identitet sačinjavaju mnogobrojne posebnosti koje ga čine autonomnim profesionalcem, pri čemu se identitet ostvaruje na razne načine u radu. (Domović, 2011) ističe kako profesionalni identitet odgojitelja uključuje “ *vlastite ciljeve, odgovornost, stil rada, učinkovitost, stupanj zadovoljstva, te planiranja razvoja karijere*”.

Postoje različita gledišta na temu profesionalnog identiteta, no u području odgoja i obrazovanja, aktivistički identitet najprihvatljiviji je za to područje. Razlog tomu je činjenica što upravo ta vrsta identiteta zagovara profesionalnu suradnju, odgovornost koja je izuzetno bitna u radu s djecom koja se implementira u svakodnevnoj praksi, kao i razvoju profesije i ulogu odgojitelja kao pojedinca u njoj. Upravo takav pristup i oblik diže svjesnost demokratske kulture, i u skladu s time uvažava i podiže svijest o brizi za druge, a pod tim uključena su pravila i jednakosti kod slabijih, i manjina, navodi Domović (2011).

Vizek Vidović 2015 (prema Epstein, 2004) navodi kako se model profesionalnog identiteta može objasniti kao slojevima glavice luka, a isti se može objasniti kao odnos površnih i dubokih slojeva ličnosti u dodiru s profesionalnim okruženjem. Pod to uključuje se sljedeće:

- *Misiju (zašto ste ovdje, čemu ste predani?)*
- *Identitet (tko ste vi, kako vidite svoju ulogu u..)?*
- *Uvjerenje – u što vjerujete?*
- *Kompetencije- što možeš, znaš učiniti?*
- *Ponašanje- što činite?*
- *Okolina- s čim se morate suočiti, nositi, što utječe na vas?*

Identitet odgojitelja, može se reći objašnjavaju navedena pitanja. U radu s djecom, odgojitelj mora biti svjestan sebe i onoga što radi, i kako se i kojim stavom prema djeci odnosi, odgojiteljeva uloga mora biti usmjerena na djetetovu dobrobit, vjerovanje da određene aktivnosti radu s djecom može postići zavisno o tome poznaje li djecu dovoljno dobro da se time može voditi. U skladu s ponašanjem odgojiteljeva dužnost pri postizanju identiteta mora

biti razvijena razina svijesti kako je upravo on djetetov model , te da je upravo njegovo profesionalno ponašanje ono u što se dijete ugleda i shodno tome ponaša. Velika ulogu te profesije po pitanju profesionalnog identiteta pridaje se i svim okolinskim čimbenicima, roditeljima, društvu i krugu ljudi s kojima je odgojitelj u svom zvanju okružen. Bitan dio odgojiteljskog identiteta je profesionalnost, odlučnost i nepokolebljivost, kao i poimanje i svjesnost vlastitih kompetencija bitnih za rad s djecom.

(Šagud, 2011) navodi kako se velika važnost pridaje odgojitelju u procesu djetetovih aktivnosti, inicijativi, i snalažljivosti i upravo polazeći od te činjenice jednaku važnost pridaje profesionalnoj kompetenciji i profesionalnom identitetu. Važno je zaključiti kako je za izgradnju profesionalnog identiteta od velike važnosti bitno stečeno iskustvo, znanje i vještine kojima se odgojitelj u svome profesionalnom radu koristi, aspekt profesionalnog identiteta ne pridaje se samo odraslima, već je također bitan za djecu i njihov cjelovit razvoj u budućnosti. (Vujičić, 2011) smatra kako se profesionalni identitet može razvijati putem stručnih usavršavanja i kako se će se upravo zbog toga kultura mijenjati a posljedica toga bila bi poboljšanje u radu, i razvoja odgojitelja kao individue. Kako bi došlo do promjene kulture odgojno obrazovne ustanove, prakse pa i identiteta bitan je razvoj svih gore navedenih odrednica.

2.3. Profesionalna etika odgojitelja

Evolucijom društva, mijenjaju se zahtjevi prema pojedinim profesijama. Posljedično, mijenja se profesionalna etika. Ona je promjenjiva, u skladu s trenutnim situacijama koje ovise o socijalnim, kulturološkim i političkim utjecajima . Svaka profesionalna etika, u ovom slučaju profesionalna etika odgojitelja, trebala bi biti usmjerena prema poštivanju ljudskih prava kao i propisanim zakonima države u kojoj profesija djeluje (Blanuša Trošelj,2014).

Etika u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja nužnost je u radu odgojitelja. Odgojitelji, su primorani su razmišljati i promišljati etično u skladu sa situacijama u kojima se nalaze. Na taj način, odgojitelji sudjeluju u razvoju profesionalne etike. Često se po pitanju profesionalne etike, postavlja pitanje na koji način odgojitelji uistinu razumiju profesionalnu etiku. U pitanju nije mogu li odgojitelji prepoznati važnost profesionalne etike i shodno tome se ponašati, nego potreba poštivanja etičkog kodeksa profesije.

Etički kodeks predstavlja niz napisanih odredbi po kojima se profesionalac u svom radu lakše snalazi po pitanju situacija, uz to nudi i određenu zaštitu vezanu uz profesiju i

profesionalce (Višnjić-Jevtić,2011). Odgojitelji se oslanjaju na vlastiti instinkt i naučeno znanje kako bi se što bolje snašli u svom radu. Problemi s profesionalnom etikom nastaju kada zajednica u kojoj odgojitelj radi postane prijetnja njegovoj profesionalnosti, odnosno ako ne postoji etičnost postupanja ili nije u skladu s prihvatljivim ponašanjem. Kako bi se izbjegle situacije u kojima odgojitelji nemaju razvijenu svijest o važnosti etike, potrebno je kontinuirano učenje o osobnom pristupu praksi. Emocije mogu utjecati na postupke odgojitelja, ponekad ometajući racionalno razmišljanje, ali i dajući specifičnost u radu s djecom. Profesionalna etika je ključna jer odgojiteljima pruža smjernice i potiče odgovornost prema djeci, zajednici, roditeljima i društvu. Poštivanje profesionalne etike treba biti pravilo, a ne iznimka, koje doprinosi izgradnji identiteta i karijere odgojitelja.

2.4. Profesionalno udruživanje odgojitelja

Važnu ulogu u profesionalizaciji ima profesionalno udruživanje pripadnika profesije, u ovom slučaju odgojitelja. Strukovno udruživanje slijedom reformi, odgojiteljima daje mogućnost zauzimanja za promjene usko vezanih za njihovu profesiju. Uloga strukovnog profesionalnog udruživanja odnosila se na zauzimanje kontrole usmjerene na znanja, vještine, praksu i standarde (Višnjić Jevtić,2012) . Profesionalna udruženja također usmjeravaju profesiju, potiču napredak, razvoj identiteta članova i izradu etičkog kodeksa.(Blanuša Trošelj, 2014).

Odgojitelji shvaćaju važnost sebe kao pojedinca i pripadnika profesije u kojoj djeluje, pa upravo iz tog razloga i svijesti o istom osnivaju strukovne udruge. Pri osnivanju udruge odgojitelji se vode ciljevima promicanja struke, jačanje odgojiteljskih kompetencija te unaprjeđenja rada s djecom u odgojno obrazovnim ustanovama.

Strukovne udruge utječu i djeluju na dobrobit profesije i cjelokupnog sustava kroz:

- *Usmjerenost na stručno napredovanje i profesionalni rast i razvoj odgojitelja*
- *Predlaganje mjera u svrhu poboljšanja profesionalnog rada i profesionalnog statusa odgojitelja*
- *Organizacija edukacija, seminara, radionica za stručno usavršavanje odgojitelja*
- *Planiranje strategija u predškolskom odgoju i obrazovanju*
- *Izrada projekata u odgoju i obrazovanju*
- *Širenje kvalitete predškolskih ustanova*

- *Donošenje profesionalnog etičkog kodeksa za odgojitelje* (Višnjić-Jevtić,2008).

2.5. Društveni status odgojitelja

Vujičić, Boneta i Ivković (2015) ističu da odgojitelji nemaju visok društveni status, jer društvo ne prepoznaje važnost odgoja i obrazovanja . Predškolski sustav se često naziva čuvalište ili zabavište, što odražava stav društva prema ovoj profesiji, iako bi to u današnje vrijeme trebalo biti neprihvatljivo. Mnogi ne shvaćaju ozbiljnost odgojiteljskog zanimanja i smatraju da nije potrebno završiti fakultet za taj posao.

Društveni status odgojitelja dodatno narušava rodno ograničen izraz „teta“. Iako je taj izraz djeci lakši i topliji, problem nastaje kada ga šira javnost, mediji i društvo koriste za naziv odgojitelja. Potrebno je ukazivati na neprikladnost tog naziva kako bi se ojačao društveni status odgojitelja.

3. Metodologija istraživanja

3.1. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja bio je istražiti mišljenje odgojitelja o odgojiteljskoj profesiji, Uz to, cilj je bio saznati njihovo poimanje profesije.

3.2. Problemi istraživanja

Skladno ciljevima postavljeni su sljedeći problemi istraživanja:

1. Utvrditi mišljenje odgojitelja o odgojiteljskoj profesiji
2. Utvrditi važnost i primjenu kompetencija u radu s djecom
3. Utvrditi ulogu profesionalnog razvoja odgojitelja
4. Utvrditi mišljenje o ulasku nestručne zamjene u prostore odgojno obrazovnih ustanova
5. Utvrditi poziciju odgojitelja u društvu
6. Utvrditi primjenjivost etičkog načela
7. Utvrditi na koji se način odgojitelji nose sa profesionalnim stresom

3.2. Uzorak i postupak istraživanja

Za potrebe ovog rada provelo se kvalitativno istraživanje pomoću polustrukturiranog intervjua. U istraživanju je sudjelovalo troje odgojitelja različitih godina radnog iskustva i odgojno obrazovnog rada kao i stupnja obrazovanja(Tablica 1). Sudjelovanje u istraživanju bilo je dobrovoljno. Sudionicima je bila zajamčena povjerljivost i anonimnost.

Tablica 1.

(Uzorak ispitanika)

Ispitanici:	Stupanj obrazovanja:	Radno iskustvo:
I.S.1.	2 godina VSS	38.g
I.S.2.	4 godina VSS	7.g.
I.S.3.	5 godina VSS	22.g

Svi intervjui održani su od srpnja 2024. do kolovoza 2024 godine. Provedba individualnih intervjua trajala je između 30 do 45 minuta. Za potrebe istraživanja koristio se jedan intervju usmjeren na odgojitelje.

Sudionicima je inicijalno bilo postavljeno 10 pitanja.

Inicijalna pitanja intervjua za odgojitelje bila su sljedeća:

- *Smatrate li da je odgojiteljska profesija bitna za razvoj ključnih društva i zašto?*
- *Na koji način se prepoznaju Vaše kompetencije u radu s djecom?*
- *Koja je uloga profesionalnog razvoja u radu odgojitelja?*
- *Na koji način se nosite sa stresom?*
- *Koje je vaše mišljenje o uvođenju nestručnih zamjena u struku?*
- *Kako vidite poziciju odgojitelja u društvu?*
- *Koliko je altruizam važan u odgojiteljskoj profesiji i utječe li na profesionalnu odgovornost koju imate?*
- *Zašto ste se odlučili za odgojiteljsku profesiju?*
- *Smatrate li da ste za posao koji obavljate dovoljno plaćeni i cijenjeni u društvu?*
- *Kako bi primijenili etička načela i vrijednosti na ovu situaciju: “Čujete viku na hodniku, izlazite iz sobe i čujete kako se odgojiteljica iz skupine do vaše viče na dijete i ostavlja ga samog ispred svog ormarića. Dijete plače i želi nazad u skupinu, ali mu se to ne odobrava.”*

Nakon završetka svih intervjua podatci i odgovori ispitanika bili su analizirani kako bi se njihova iskustva, sličnosti i razlike na zajedničku temu usporedila.

4. Rezultati i rasprava

Važnost odgojiteljske profesije

Uzevši u obzir stavove ispitanika, odgojiteljska profesija igra ključnu ulogu u razvoju društva jer predstavlja prvu stepenicu u odgoju i obrazovanju djece, gdje se stječu osnovna znanja i iskustva. Odgojitelji su odgovorni za poticanje razvoja djeteta, što je temelj za daljnje obrazovanje i napredak. Njihov rad u dječjim vrtićima ima značajan utjecaj na formiranje ličnosti djeteta, a znanja i vrijednosti koje djeca usvajaju u tom razdoblju oblikuju njihovu buduću poziciju u društvu. Stoga je važno prepoznati važnost odgojiteljske profesije i suradnički pristup svih aktera u odgojno-obrazovnom procesu kako bi se osigurao održiv razvoj društva.

Profesionalne kompetencije odgojitelja

Nadalje, itekako bitan faktor u odgojiteljskoj profesiji jesu kompetencije odgojitelja. Po tom pitanju ispitanici iznose kako se velika važnost usmjerava prema pozitivnom pristupu, uzornom ponašanju, empatiji i kontinuiranom profesionalnom razvoju. I.S.3 navodi kako se *„kompetencije se najbolje manifestiraju kroz pozitivne emocije djece, njihovu motivaciju za istraživanje i opću atmosferu u radu s djecom, roditeljima i suradnicima*. Otvorena i dvosmjerna komunikacija te poštivanje obiteljskih vrijednosti smatraju se ključnima za uspješan odgojno-obrazovni proces. Također, naglašavaju važnost odnosa s različitim partnerima u zajednici, što doprinosi profesionalizaciji odgojiteljske struke i kvaliteti rada s djecom.

Profesionalni razvoj odgojitelja

Profesionalni razvoj odgojitelja ključan je za njihovu samoaktualizaciju i zadovoljstvo, a omogućava primjenu novih znanja i vještina u odgojno-obrazovnoj praksi. Kontinuirano usavršavanje postaje nužno zbog nedostatka sustava licenciranja, a podrška u profesionalnom razvoju pomaže odgojiteljima da uspješno obavljaju svoje uloge i rješavaju izazove suvremenog društva. Ovaj razvoj utječe na osobni i profesionalni rast, pomaže u razumijevanju potreba djece, roditelja i društva te potiče suradničke odnose. Također, važno je da odgojitelji postavljaju granice kako bi se zaštitili od sagorijevanja i održali ravnotežu između profesionalnog i osobnog života. Profesionalna podrška stoga je ključna za njihovo optimalno funkcioniranje u svakodnevnom radu.

Izazovi u odgojiteljskoj profesiji

Ispitanici u svom radu nailaze na svakodnevne izazove i prepreke, kao i profesionalnim stresom. Najveći izazov za odgojiteljsku profesiju predstavlja profesionalni identitet odgojitelja, kojeg bi trebalo učvrstiti i braniti ga u društvu. Osim toga odgojitelji nisu dostatno plaćeni za posao koji rade, pa je jasno da se po tom pitanju većina zaposlenih odgojitelja frustrira. Znak je to omalovažavanja i degradiranja struke koje kako I.S.3. navodi „*utječe na osjećaje, stavove i djelovanje prema nadređenima, vladajućima, sustavu i osnivačima*“. Ono do čega nikako ne bi smjelo doći jest prenašanje tih istih emocija na djecu u radu s njima. Odgojitelji su nevidljivi društvu.

To je ističu ispitanici, velika boljka, društvo je to koje ne percipiraju važnost odgojitelja u odgoju djece koji su ključni u formiranju društva. Pozicija odgojitelja navodi I.S.2. „*nije dobra, ali je takva kakvu zaslužujemo*.“ Osim navedenog, izazov odgojiteljima predstavlja i ulazak nestručnih zamjena u struku. Po tom pitanju odgojitelji ispitanici ogorčeni su, i naravno nisu pobornici istog. Za rad s djecom potrebno je obrazovanje, kao i motiviranost odgojitelja. Navedena situacija stvara negativnu sliku o profesiji odgojitelja, koja se povijesno doživljava kao manje vrijedna.

Ispitanici upozoravaju na posljedice nestručnog rada s djecom, koji može ugroziti njihov razvoj, te ističu kontradikciju između deklarativne podrške pravima djece i stvarne neodgovornosti društva. Zaključuje da će takvo ponašanje imati dugoročne negativne posljedice na društvene vrijednosti.

5. Zaključak

Uzevši u obzir sve navedeno, odgojitelji su uz mnoge druge faktore, važni čimbenici u društvu. Posao odgojitelja ne može raditi bilo tko. U poimanju važnosti odgojiteljske profesije važna jest činjenica kako biti odgojitelj nije posao, već zvanje. Odgojiteljska profesija, vremenom je evoluirala na bolje, stoga i dalje treba težiti boljitku i podizanju svijesti o bitnosti odgoja pri samim počecima, kao i profesionalizaciji. Ono oko čega odgojitelji nikako nisu pobornici, jest ulazak nestručnih zamjena te nedovoljno materijalno vrednovanje njihovog rada. Iz intervjua vidljivo je kolika je razina ogorčenosti usmjerena upravo na taj segment. S obzirom da to dovodi do deprofesionalizacije, potrebno je napraviti odmak od takve prakse.

Odgojitelju kao pojedincu, svaki dan u radu s djecom predstavlja izazov, nove i nepredvidljive situacije pa tako sve navedeno mora biti popraćeno velikom odgovornošću, što za odgojitelje u određenim situacijama predstavlja stres, ali se sa time nose na njima prihvatljive načine. Također, od izuzetne je važnosti da se odgojiteljska profesija više cijeni, i bude bolje shvaćena u društvu. Velika pažnja pridaje se profesionalnom razvoju, koji je neophodan pri unaprjeđivanju vještina i učinkovito djeluje na suvremene izazove odgojiteljske profesije. Društvena percepcija, niska je po pitanju odgojiteljske profesije, ali kako bi se to promijenilo, bitno je zagovarati profesionalni identitet kao i njegove vrijednosti.

LITERATURA

- Anić, V. (2013). *Veliki rječnik hrvatskog jezika*. Novi Liber.
- Blanuša Trošelj, D. (2014). Na putu ka profesionalnoj etici odgajatelja. *Dijete, vrtić, obitelj*, 20(75), 6-8.
- Bognar, L. i Matijević, M. (2002). *Didaktika*. Školska knjiga.
- Domović V. (2011). Učiteljska profesija i profesionalni identitet učitelja. U V. Vizek- Vidović (ur). *Učitelji i njihovi mentori; uloga mentora u profesionalnom razvoju učitelja* (str. 11-37). Institut za društvena istraživanja.
- Državni pedagoški standard pedagoškog odgoja i naobrazbe* (2008). Narodne novine, 63/08.
- Fatović, M. (2016). Profesija i profesionalni razvoj odgojitelja. *Školski vjesnik*, 65(4), 623-638.
- Hoyle, E. (1995). *Teachers as Professionals*. U: L.W. Anderson (ur), *International Encyclopedia of Teaching and Teacher Education* (str. 11-15). Pergamon.
- John, P. D. (2008). The Predicament of the Teaching Profession and the Revival of Professional Authority: a Parsonian Perspective. U: D. Johnhanson, R. Maclean (ur), *Teaching: Professionalization, Development and Leadership* (str. 11-24). Springer Science +Business media.
- Katz, L. G., McClellan, D. E. (2005). Educa.
- Kerr, S. (2000). *Technology and the quality of teachers' professional work*. CCSSO Educational Technology Leadership Conference.
- Lučić, K. (2007). Odgojiteljska profesija u suvremenoj odgojno obrazovnoj ustanovi. *Odgojne znanosti*, 9(1 (13)), 151-165.
- Mendeš, B. (2015). Početci institucijskog predškolskog odgoja u Hrvatskoj i njegova temeljna obilježja. *Školski vjesnik*, 64(2), 227-250.
- Mendeš B. (2018). Profesionalno obrazovanje odgojitelja predškolske djece; od jednogodišnjeg tečaja do sveučilišnog studija. Golden Marketing- Tehnička knjiga.
- Mijatović, A. (2000). *Leksikon temeljnih pedagoških pojmova*. Edip.
- Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2015). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.
- Šagud M. (2011). Inicijalno obrazovanje odgajatelja i profesionalni razvoj. *Pedagogijska istraživanja*, 8(2) 259-267.
- Višnjić-Jevtić, A. (2012). Razvoj profesije udruživanjem. *Dijete, vrtić, obitelj*, 18(67), 2-4.

- Vujičić, L. (2011). Kultura vrtića- sustav koji se kontinuirano mijenja i uči. *Pedagojska istraživanja*, 8(2), 231-238.
- Vujičić L., Boneta, Ž. i Ivković, Ž. (2015). Društveni status i profesionalnio razvoj profesije odgajatelja rane i predškolske dobi. *Croatian Journal of Education*, 17, 49-60.
- Vizek Vidović, V. i Žižak, A. (2011). Uloga mentora u profesionalnom razvoju učitelja. U: V. Vizek Vidović (ur.), *Učitelji i njihovi mentori* () Institut za društvena istraživanja.
- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju* (2022). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.

PRILOG- INTERVJU ODGOJITELJI (RH)

1. Smatrate li da je odgojiteljska profesija bitna za razvoj ključnih društava i zašto?

I.S.1. Odgojiteljska profesija vrlo je bitna za razvoj društva zato jer je to prva stepenica u odgoju i obrazovanju djece gdje se stječu prva znanja, iskustva važna za daljnji razvoj djeteta, daljnji napredak.

I.S.2. Vjerujem da je znanost ključna u razvoju svakog društva, a odgojno-obrazovna praksa u dječjim vrtićima prvi je korak u institucionalnom obrazovanju, odnosno prvi korak prema znanosti. Odgojitelji kao nositelji odgojno-obrazovne djelatnosti u vrtićima svakako imaju veliku ulogu i odgovornost kako bi potaknuli taj prvi kotačić u razvoju društva

I.S.3. Smatram da je odgojiteljska profesija izuzetno važna za razvoj društva. S obzirom da se čovjek kao ličnost formira od rođenja, vrlo je važno razumijeti djelovanje stručnjaka RPOO u to osjetljivo doba za dobrobit čovječanstva. Znanja, stavovi, iskustva i vrijednost kojima je dijete izloženo od najranije dobi itekako utječu na njegovu poziciju u društvu u budućnosti. Zanimljivo je da se važnost profesionalnog djelovanja stručnjaka na djetetov rast i razvoj u najranijoj dobi, neposredno se daje mišljenje društva da je odgojiteljska profesija manje važna ili beznačajna. Stoga, želimo li utjecati na razvoj održivog društva, potrebno je djelovati suradnički uz veliku dozu poštovanja i uključivosti svih aktera u RPOO

2. Na koji način se prepoznaju Vaše kompetencije u radu s djecom?

I.S.1. Kompetencije u radu s djecom prepoznaju se po pozitivnom pristupu i modelu, uzornom ponašanju i djelovanju. Po empatiji, emocionalnim kompetencijama, kontinuiranom profesionalnom razvoju i usavršavanju.

I.S.2. Smatram da se kompetencije odgojitelja manifestiraju u odgojno-obrazovnoj praksi kroz pozitivne emocije djece u skupini, kroz motiviranu djecu spremnu za istraživanje i učenje te opću atmosferu u radu s djecom, roditeljima te suradnicima u ustanovi.

I.S.3. To biste morali pitati moje kolege, djecu i njihove roditelje... Možda bi vam oni dali kvalitetniji odgovor od ovog kojeg ćete sada dobiti. Mogu reći da su moje kompetencije uočljive u atmosferi i odnosima koji se njeguju unutar naše skupine. Ne govorim samo o djeci, već i o roditeljima koji su ključni partneri u ostvarenju kvalitetnog odgojno-obrazovnog

procesa. Pri stvaranju odnosa izuzetno mi je važna otvorena i dvosmjerna komunikacija, međusobno poštivanje i uvažavanje kao i prihvaćanje obiteljskih vrijednosti koje dijete donosi iz svog primarnog okruženja. Ima tu još čimbenika koji ukazuju na posjedovanje kompetencija za rad s djecom. Čimbenici koje mogu istaknuti vidljivi su u profesionalnom pristupu odgojitelja u odnosima unutar skupine, kao i izvan vrtića koji apsolutno doprinose ostvarenju kvalitetnog odgojno-obrazovnog procesa, a isto tako i profesionalizaciji odgojiteljske struke. Važno je graditi odnos s osnivačem, javnim djelatnicima i ustanovama, građanima zainteresiranim za RPOO, lokalnom i širom zajednicom, međunarodnim partnerima jer su djeca dio društva i njegovi budući nosioci.

3. Koja je uloga profesionalog razvoja u radu odgajatelja?

I.S.1. Uloga profesionalnog razvoja važna je a uočava se u sudjelovanju u procesu usavršavanja, stvaranju poticajnog okruženja u kojem dijete kroz igru dolazi do novih spoznaja.

I.S.2. Mislim da je profesionalni razvoj svakog odgojitelja prvenstveno važan zbog samoaktualizacije, osjećaja zadovoljstva temeljenim na osobnom napretku. Posljedično, stečena znanja mogu se implicirati u odgojno-obrazovnu praksu obzirom na nova znanstvena postignuća i istraživanja. Činjenica da ne postoji sustav licenciranja na neki način obavezuje da se kontinuirano usavršavamo i stječemo nova znanja i vještine, odnosno kompetencije

I.S.3. Profesionalni razvoj bi trebao biti kontinuirana podrška odgojitelju u uspješnom ostvarenju svih njegovih odgojiteljskih uloga kroz utvrđivanje postojećih i usvajanje novih znanja i vještina te kroz osnaživanje u jačanju postojećih a i nekih novih kompetencija za rad. Profesionalni razvoj od izuzetne je važnosti za odgojitelja jer mu omogućava uspješno rješavanje izazovnih situacija koje mu nameću suvremeno društvo i suvremeni pogled na djetinjstvo i dijete. Gradi ga osobno i profesionalno, utječe na predrasude i stavove koje je razvio tijekom svog života, olakšava mu razumijevanje djeteta i njegovih potreba, potreba roditelja i društva te mu daje smjernice za kreiranje suradničkih odnosa na svim razinama jer RPOO integrira sva djetetova razvojna područja pod utjecajem brojnih okolinskih čimbenika. Treba to umijeti spojiti, zadovoljiti, uravnotežiti. A ono čega sam danas posebno svjesna je da profesionalni razvoj odgojitelja ima još jednu ključnu ulogu, a to je zaštititi odgojitelja od samoga sebe, od sindroma sagorijevanja ako se nesebično daje za dobrobit drugih. Odgojitelju je potrebna podrška u smislu postavljanja granica kako bi zaštitio sebe i svoje dostojanstvo, kako bi uspio pronaći načina odvojiti profesionalno od osobnog, stigao napuniti baterije, obnoviti snage i srediti dojmove, misli i osjećaje koji se kumuliraju pod utjecajem svakodnevnih

brojnih izazova. Profesionalna podrška odgojitelju izuzetno je važna za svakodnevno optimalno funkcioniranje u neposrednom radu.

4. Na koji način se nosite sa stresom?

I.S.1. Sa stresom se nosim vježbajući jogu, šetajući, volim čitati, provoditi vrijeme s unucima, razgovorima, druženju s prijateljima.

I.S.2. Prije svega, trudim se usmjeriti na sve stresore na koje imam određeni utjecaj te na taj način osvijestiti da se trudim činiti sve što je u mojoj moći da se izbjegniju neželjene situacije. Isto tako, smatram da je veliki korak u borbi protiv stresa prihvatiti činjenicu da kontrola nije svakog trenutka u mojim rukama te graditi odnos povjerenja s djetetom i odraslima.

I.S.3. Kad imaš kolegicu koja živi ovaj posao isto kao ti i kad ste svjesne različitosti među vama ali je ona resurs koji pomaže u stresnim situacijama, imaš sreće rijetko i kratko doživljavati stres na poslu. Zapravo, stres je svakodnevna pojava, no u ovakvom zdravom i podržavajućem okruženju ne predstavlja veliki rizik već izazov za jačanje. Razgovaramo, raspravljamo, dajemo si savjete i smjernice, umirujemo jedna drugu. Podrška u strukovnom udruženju u Udruzi odgajatelja Krijesnice također je podrška u stresnim situacijama. Istomišljenici unutar Udruge od izuzetnog su mi značaja u preveniranju stresora. Profesionalnoj podršci potrebna je i ona obiteljska: mama, tata, suprug, djeca koja su tu i razumiju te da kada je teško, razgovaraju s tobom, hrabre te. Odgojiteljska profesija je poziv koji živiš 24 sata dnevno. Pa čak i u snovima.

5. Koje je vaše mišljenje o uvođenju nestručnih zamjena u struku?

I.S.1 Nestručne zamjene jesu nužnost, ali nisam pobornik toga. Potrebno je obrazovanje, motiviranost odgojitelja kako bi se taj posao mogao raditi.

I.S.2. To je neprihvatljivo, a u brojnim slučajevima se Zakon zlorabi, odnosno opetovano se zapošljavaju nestručne zamjene.

I.S.3. Razumijem nastalu situaciju i nedostatak odgojitelja. Ne opravdavam ju ni u kom trenutku. Čak naprotiv, mogu javno progovoriti o društvenoj neodgovornosti osnivača i države koja ni u jednom trenutku potpisivanja Barcelonskih ciljeva, nadogradnji vrtića i povećanja kapaciteta nije promišljala o potrebnoj stručnoj radnoj snazi. U RPOO se, čini se, sve radi stihijski. Nema povezanosti među razinama koje su uključene u donošenje odluka. Obrazovna politika isključuje stručnjake, a i znanstvenike. Ono što me vrijeđa kao stručnja jeste da javnost

zbog nestručnih zamjena dobiva krivu sliku o odgojiteljima. Ionako degradirani u svim segmentima, izuzetno je teško stvoriti dobru sliku o profesiji jer povijesno vrtići potječu od čuvališta. Mi to danas nikako nismo. Zagovaramo i dajemo se maksimalno profesionalno za odgojno-obrazovni sustav koji je po svojoj kvaliteti prepoznat u svijetu. A nedostatak kadra i zapošljavanje nestručnih zamjena nas vraća prema čuvalištima. Kako će nestručne zamjene raditi odgojno-obrazovni rad s djecom ako nisu educirani za ovo izuzetno osjetljivo doba pa onda ne razumiju dječji razvoj koji je polazište ostvarenja dobrobiti djeteta. Kako možemo govoriti o zapošljavanju nestručnih zamjena, a od odgojitelja istovremeno zakonski tražiti da se kontinuirano trajno profesionalno usavršava kako bi mogao obnašati sve svoje odgojiteljske uloge. Tužno je ovo u zemlji Hrvatskoj. Tako već marginalizirani ,postajemo odbačeni a kunemo se kao demokratsko društvo na Konvenciju o pravima djeteta , ponosni smo na gradove prijatelje djece, znanstveno iznosimo činjenice da boravak djece u ustanovama RPOO ima velik pozitivan utjecaj na školski uspjeh, matematičke i čitalačke vještine, prevenira socijalnu isključivost i slično. Kontradiktorno I apsolutno neshvatljivo djelovanje jednog suvremenog društva. Neodgovornost će nas koštati društvenih vrijednosti koje se mijenjaju na štetu čovjeka.

6. Kako vidite poziciju odgojitelja u društvu?

I.S.1. Još uvijek nedovoljno priznati u društvu, društveni status je nizak, dok bi trebao biti više priznat s obzirom da odgojitelji imaju važnu ulogu u razvoju socijalnih vještina, emocionalnoj inteligenciji i samopouzdanju.

I.S.2. Pozicija odgojitelja u društvu nije dobra, ali je takva kakvu zaslužujemo. Volio bih da nas cijene zbog naše stručnosti i kompetencija, a ne zbog toga što „čuvamo mnogo djece“ pa nam se zato dive. Prije svega tu treba naglasiti ulogu odgojitelja koji moraju snažnije i jasnije predstavljati odgojiteljsku profesiju u društvu, zauzimati čvršće stavove i braniti dostojanstvo odgojitelja – obnoviti i braniti profesionalni identitet.

I.S.3. Važni smo roditeljima kad smo vezani zajedničkim odgojem i to je u redu. No, izostanak društvene odgovornosti današnjih roditelja koji su istovremeno građani jednog društva može se primjetiti u odnosu roditelja prema vrtićima po izlasku njihova djeteta iz tog sustava. Onda RPOO nema više nikakvu važnost za njih osobno, pa nemaju potrebu razmišljati o uključivanju u sustav. Smatram da bi svaki čovjek u svakom trenutku svog djelovanja bez razmišljanja morao na neki, njemu prihvatljiv način ulagati i podržavati RPOO jer se takvo djelovanje odnosi na društvenu odgovornost pojedinca. No, uglavnom prozivam vladu koja isključivanjem

odgojitelja iz obaveznog dijela odgojno-obrazovnog sustava i nepodužimanjem mjera kojima bi se regulirala prava i obveze korisnika tog sustava prema javnosti ostavlja sliku manje važne profesije u odnosu na druge razine odgojno-obrazovnog sustava. Na žalost, malo ljudi razumije važnost naše profesije. Moramo češće javno progovarati o sebi, a to nam nije jedna od jačih strana. Osobine odgojitelja nekako isključuju taj “egocentrizam”.

7. Koliko je altruizam važan u odgojiteljskoj profesiji i utječe li na profesionalnu odgovornost koju imate?

I.S.1. Altruizam je veoma značajan i važan u našoj profesiji i utječe na našu profesionalnu odgovornost. Bit naše profesije je u pomaganju i razumijevanju drugih, kao i odgojno obrazovnom radu s djecom

I.S.2. Altruizam može biti dvosjekli mač – s jedne strane bez potrebe za pomaganjem, odnosno potrebe za osiguravanjem tjelesne, emocionalne, obrazovne i socijalne dobrobiti za dijete nema kvalitetne odgojno-obrazovne prakse. S druge strane, altruizam ponekad podrazumijeva zanemarivanje vlastite dobrobiti što posljedično dovodi do koncepta izgaranja na poslu. Tako se altruizam odgojitelja koristi od strane osnivača vrtića gdje se brojni izazovi u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju prelamaju preko leđa odgojitelja. Smatram da se to danas manifestira na način da odgojiteljska profesija nije atraktivna na tržištu rada.

I.S.3. Smatram da je altruizam polazište u cjelokupnom postojanju jednog odgojitelja. Zapravo, altruizam se uvijek provlači kroz život kvalitetnog odgojitelja. Volim reći da mi je društveno dobro bilo važnije od osobnog oduvijek. Malo utjecaj odgoja, malo osobina ličnosti. Iako sam tijekom profesionalnog razvoja shvatila da nije tako, nekako ne mogu izbiti iz svog bića stalnu potrebu za pomaganje drugima i stavljanje sebe u drugi plan. Dijete je prioritet, a 22 godine radnog staža taj prioritet čine još važnijim jer iskustvo dokazuje da je bitno pravovremeno i primjereno djelovati. No ne djeluje se samo na dijete, već i na roditelja, kolege, osnivača, širu zajednicu, društvo. I Bronfenbrennerova ekološka teorija podržava ovu logiku jednog altruista. Jedni utječemo na druge, a svi zajedno na dijete koje je uvijek u sredini. I zato bi se trebali nesebično davati za bolje i kvalitetnije društvo.

8. Zašto ste se odlučili za odgojiteljsku profesiju?

I.S.1. Za odgojiteljsku profesiju sam se odlučila jer je poticajna, kreativna, motivirajuća. Ni jedan dan nije identičan, vrlo je dinamično. Rad s djecom me oplemenjuje, nadahnjuje i veseli. Ne bi je mijenjala.

I.S.2. Analizirajući vlastite kompetencije koje sam stekao do trenutka kada sam trebao odlučiti čime se želim baviti donio sam odluku da ću upisati studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. U tom sam trenutku već sudjelovao u radu s djecom pomažući treneru u klubu u kojem sam igrao. Tijekom studija učvrstio sam stav da je rad s djecom najbolji način za mijenjanje svijeta na bolje.

I.S.3. Zapravo sam željela biti novinar ili psiholog. Uvijek sam bila odgovorna prema drugima, prema obitelji pa mi je teško bilo odvojiti se od svojih i otići u Zagreb. Kako sam uvijek bila zadužena za djecu na obiteljskim okupljanjima i intuitivno “znala” s njima, majka mi je dogovorila volontiranje u jednom vrtiću. I to je bilo to. Ljubav na prvi pogled. Prvi dan sam osjetila svoj poziv. I ne bih ga mijenjala za ništa na svijetu. Samo oplemenjivala kroz srodne segmente, što i radim.

9. Smatrate li da ste za posao koji obavljate dostatno plaćeni i cijenjeni u društvu?

I.S.1. Još uvijek nismo dovoljno vrednovani i plaćeni za svoj posao, ali ide pomalo na bolje, polako ali sve više se shvaća važnost predškolskog odgoja i obrazovanja i odgojitelja kao profesije.

I.S.2. Odgojitelji su premalo plaćeni za svoj rad. Prije svega odgojitelji moraju učvrstiti svoj profesionalni identitet i svakodnevno ga braniti u društvu, a tada će i društvo podržati odgojitelje kada će tražiti bolja materijalna prava.

I.S.3. Nismo ni u zakonskim minimalnim uvjetima što se plaća tiče. I da, to frustrira. Omalovažavanje i degradiranje utječe na osjećaje, stavove i djelovanje prema nadređenima, vladajućima, sustavu i osnivačima. Kod mene to nikada nije djelovalo na moj odnos s djecom ili pak roditeljima. To mi je potvrda mog poziva. Društvu smo nevidljivi. Kad nas se sjete ili čuju za nas onda se javi iskrica te važnosti. Ali nas se ne doživljavaju u važnosti koju zapravo imamo u odgoju djece i utjecaju na formiranje budućeg društva, društva sutrašnjice.

10. Kako bi primijenili etička načela i vrijednosti na ovu situaciju:

"Čujete viku na hodniku, izlazite iz sobe i čujete kako se odgojiteljica iz skupine do vaše viče na dijete i ostavlja ga samog ispred svog ormarića. Dijete plače i želi nazad u skupinu, ali mu se to ne odobrava."

I. S.1. Takvo ponašanje prema djetetu nikako ne odobravam. Po tom pitanju u viđenju situacije reagirala bi na način da bi odgojiteljici, kolegici ukazala na pogrešno vođenu situaciju.

I.S.2 U ovakvim situacijama trudio bih se pronaći razumijevanja za obje strane – razgovarati s odgojiteljem, potražiti bolji uvid u situaciju te vidjeti o čemu se radi. Treba jasno razdvojiti situaciju kada je odgojitelj agresivno viče u vlastitoj nemoći u odnosu na situaciju u kojoj je odgojitelj staložen i govori glasnije ozbiljnim tonom. Prije svega treba naglasiti da odgojiteljskoj profesiji nedostaje nacionalni etički kodeks. Takvim dokumentom lakše bismo mogli analizirati ovakve situacije i shodno tome postupati.

I.S.3. Doživjela, djelovala različito. Neki put sam se uključila u situaciju kao podrška odgojiteljici. Poslala sam je u sobu da se makne i rekla da ću ja pokušati s djetetom smiriti situaciju. To je slučaj s djetetom s problematičnim ponašanjem, a kolegica mi je i prijateljica. U ovom slučaju ovakav pristup pomaže svima. Trebao bi se temeljiti na timskom djelovanju stručnjaka unutar ustanove. No, izostanak treninga komunikacije i kritičkog raspravljanja među stručnjacima utječe na krivu percepciju ovakvog otvorenog pristupa. Mnogi to shvaćaju osobno, kao napad na sebe, prijetnju njegovom pedagoškom djelovanju. Kao mlađa sam izbjegavala suočiti se s kolegicom i otvoreno komunicirati, ali sam uvijek iskoristila priliku kako bi porazgovarala s djetetom na hodniku, ohrabrila ga za razgovor i prodiskutirala situaciju koju uglavnom djeca ne razumiju. Danas djelujem profesionalno, uglavnom. No, rijetko nailazim na takve situacije.

